



JUSTITSMINISTERIET

Dato: 01. oktober 2015  
Dok.: 1748891

**UDKAST TIL TALE**  
**til brug for orientering om retsforbeholdsafstemningen**  
**i Retsudvalget den 6. oktober 2015**

**[Indledning]**

1. Tak for muligheden for, at udenrigsministeren og jeg kan komme her i dag og tale om retsforbeholdet, som jo efterhånden er blevet lidt af en institution i dansk europapolitik.

Emnet er jo – til trods for sin alder – højaktuelt.

Som udenrigsministeren vil komme mere udførligt ind på senere, skal vi jo her i Folketinget i den kommende tid tage stilling til lovforslaget om omdannelse af retsforbeholdet til en tilvalgsordning.

Det er vel ikke nogen hemmelighed, at regeringens – og mit – svar på det spørgsmål er et syngende ja.

Det er på den baggrund, at det er besluttet, at danskerne skal til stemmeurnerne den 3. december for at afgøre, om de deler regeringens – og de øvrige ja-partiers – ambition om at omdanne retsforbeholdet til en såkaldt tilvalgsordning.

Det er en mulighed, som Danmark har fået med Lissabon-Traktatens ikrafttræden i 2009.

Hvad alt det nærmere indebærer, vil jeg vende tilbage til.

Jeg vil dog gerne starte med begyndelsen og give et rids af retsforbeholdet og den udvikling, som er sket, siden det blev indført i 1993 i forbindelse med Danmarks ratifikation af Maastricht-Traktaten.

#### **[Retsforbeholdet]**

2. Retsforbeholdet er fulgt med lige siden 1993 og fremgår i dag af en protokol til Lissabon-Traktaten. Nærmere bestemt protokol nr. 22 om Danmarks stilling.

Der er grundlæggende tale om en undtagelse fra EU-samarbejdet om retlige og indre anliggender. Altså det, vi i daglig tale benævner RIA-samarbejdet.

RIA-samarbejdet dækker tre hovedområder.

*For det første* civil- og familieret.

*For det andet* strafferetligt og politimæssigt samarbejde.

*For det tredje* asyl og indvandring.

På de områder hverken skal eller kan Danmark i dag være med, når der i EU vedtages regler af *overstatslig* karakter. Det er selve kernen i retsforbeholdet.

Danmark har *ikke pligt* til at deltage. Men vi har faktisk *heller ikke ret* til at deltage.

**3.** Alt det betød i realiteten ikke det store ved retsforbeholdets indførelse i 1993. RIA-samarbejdet havde dengang kun *mellemstatslig* karakter, og Danmarks undtagelse var derfor mere en formalitet end en realitet.

I 2015 er situationen imidlertid blevet en anden.

Mere og mere af RIA-samarbejdet er med tiden overgået fra at være mellemstatsligt til at være

overstatsligt, hvilket så at sige har ”aktiveret” Danmarks retsforbehold i takt med, at ny regulering er kommet til.

Siden Lissabon-traktatens ikrafttræden i 2009 er alle nye regler på RIA-området blevet vedtaget på overstatsligt grundlag med den konsekvens, at Danmark på grund af retsforbeholdet er udelukket fra at deltage.

Selv når vi måtte ønske at deltage, har vi ikke i dag krav på det.

I den forstand fungerer retsforbeholdet som en dør, der er lukket og låst, og som Danmark hver gang pænt må banke på i håbet om at blive inviteret indenfor, når der er retsakter, vi gerne vil være med i.

Så længe Danmark har retsforbeholdet i sin nuværende form, er der *ingen garanti* for, at Danmark vil blive budt indenfor, når vi banker på. Det vil i givet fald kræve en parallelaftale.

[Tilvalgsordningen]

4. Det bringer os til tilvalgsordningen.

Som jeg nævnte indledningsvis, er tilvalgsordningen en mulighed, som Danmark har fået i forbindelse med Lissabon-Traktaten.

Det er den eventuelle udnyttelse af den mulighed, vi som Folketing skal tage stilling til i løbet af efteråret.

Med muligheden for at få en tilvalgsordning har Danmark selv fået nøglen til at låse døren op – uden derved at være tvunget til at gå ind, når vi hellere vil blive udenfor.

Vi vil kunne vælge at gå ind i nogle tilfælde, men blive udenfor i andre.

5. Får vi en tilvalgsordning, vil udgangspunktet stadig være, at Danmark står uden for samarbejdet på RIA-området. Vi har altså stadig et retsforbehold.

Men det særlige ved tilvalgsordningen er, at *Danmark selv bestemmer* – fra sag til sag – hvilke dele af

samarbejdet, vi alligevel vil deltage i. Og hvilke dele, vi fortsat vil stå udenfor.

Danmark vil *stadig* ikke have pligt til at deltage. Men vi vil have *ret* til det.

Det svarer til den ordning, som Irland og Storbritannien har i dag.

**[Politiske aftaler]**

**6. Så vidt den retlige ramme.**

Venstre indgik som bekendt allerede i december sidste år en politisk aftale med Socialdemokraterne, Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om omdannelse af retsforbeholdet.

Konkret var afsættet, at et forslag til en Europol-forordning er under behandling i EU og må forventes vedtaget i foråret 2016.

Europol-samarbejdet står dermed til at skifte karakter fra mellemstatsligt til overstatsligt.

Og Danmark står til at blive sat uden for døren på grund af retsforbeholdet.

Sker det, vil det være et stort skridt tilbage i forhold til dansk politis mulighed for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet.

Det har jeg bl.a. fra politiet selv, og de må jo vide, hvor skoen trykker.

Vi skulle nødig bringe vort politi i den situation.

Og den sikreste – og enkleste – måde at undgå det på er ved at takke ja til tilvalgsordningen, så Danmark selv kan bestemme at deltage i den kommende Europol-forordning.

7. Når det er sagt og vigtigheden af, at Danmark kan blive i Europol, er understreget, må det dog ikke skygge for, at RIA-samarbejdet også indeholder andre gode initiativer, som det – for nu at sige det ligeud – ville være dumt at afskære Danmark fra at drage fordel af.

Derfor er det selvfølgelig heller ikke uvæsentligt, at en omdannelse af retsforbeholdet også vil give Danmark mulighed for at tilvælge anden EU-lovgivning på området, som måtte være i Danmarks interesse.

**8.** Partierne bag aftalen fra december sidste år iværksatte samtidig et analysearbejde vedrørende de eksisterende forbeholdsbelagte retsakter.

På baggrund af analysen besluttede aftalepartierne i marts i år at tilvælge 22 eksisterende retsakter på det strafferetlige og politimæssige område og det civilretlige område i tilfælde af et ja den 3. december.

Samtidig er aftaleparterne enige om at tilvælge de 4 retsakter, som Danmark i dag er tilknyttet på mellemstatsligt grundlag via parallelaftaler.

**[Kriterier for tilvalg]**

**9.** De konkrete retsakter, som ønskes tilvalgt, er dem, som enten giver konkrete fordele for danske virksomheder og borgere, eller hvor det vil være gavnligt for Danmark at bidrage aktivt til udviklingen fremadrettet.

Asyl- og indvandringsområdet holder vi helt udenfor.

Dansk udlændingepolitik skal også fremover fastlægges i Danmark, og der vil ikke på dette område blive tilvalgt retsakter, som Danmark i dag står udenfor.



[De enkelte retsakter]

10. Ambitionen er overordnet, at det skal være sværere at være kriminel, tryggere at være borger og lettere at være virksomhed.

Lad mig give nogle eksempler på, hvordan det spiller sammen med de retsakter, som aftalepartierne ønsker at tilvælge.

11. På strafferetsområdet fokuserer EU-samarbejdet bl.a. på bekæmpelse af grov grænseoverskridende kriminalitet.

Det gælder bl.a. *menneskehandelsdirektivet* og *direktivet om seksuel udnyttelse af børn*.

Der er tale om modbydelige forbrydelser, som ofte foregår på tværs af nationale grænser, og som Danmark selvsagt har en interesse i at være med til at bekæmpe.

Et andet eksempel er *cybercrimedirektivet*, hvor man jo kan stille sig selv spørgsmålet, om grænsekontrol er svaret på kriminalitet, der begås via internettet.

## 12. Tilsvarende på området for politisamarbejde.

Står Danmark udenfor det europæiske politisamarbejde, vil det sandsynligvis være efterforskningen snarere end kriminaliteten, der stopper ved grænsen.

Europol er jo her igen et oplagt eksempel.

Men et andet eksempel kunne være *direktivet om den europæiske efterforskningskendelse*, som etablerer et samlet system til at indsamle bevismateriale i straffesager på tværs af grænserne.

Kommer Danmark med i de retsakter, er det min klare opfattelse, at det vil blive sværere at være kriminel i Danmark.

## 13. Det vil også gøre det tryggere at være borger.

I den forbindelse kunne man også nævne *direktivet om den europæiske beskyttelsesordre*.

Direktivet giver mulighed for, at man som borger i Danmark kan tage en beskyttelsesforanstaltning i form af f.eks. et polititilhold med sig til et andet EU-land.

Der er derfor al mulig grund til at tilvælge direktivet.

14. På det civilretlige område vil både borgere og virksomheder kunne drage fordel af bl.a. *småkravsforordningen*.

Forordningen gælder for grænseoverskridende tvister om civile krav på op til 2.000 euro. Formålet er at forenkle og fremskynde behandlingen af sådanne tvister og at nedbringe omkostningerne.

Tilvælges *kontosikringsforordningen*, vil det også blive lettere at inddrive gæld på tværs af grænserne.

Den forordning giver mulighed for at få en europæisk kendelse til sikring af bankindeståender, hvilket forhindrer, at en skyldner flytter eller hæver sine bankindeståender i en anden medlemsstat og på den måde unddrager sig fuldbyrdelse af kreditors krav.

Endelig vil jeg fremhæve *konkursforordningen*, som bl.a. vil gøre det lettere for danske kuratorer at få adgang til at inddrage aktiver i andre medlemsstater i konkursboer og dermed sikre, at de danske kreditorer kan få et større udbytte af konkursbehandlingen.

Danmark har tidligere banket på for at få en parallelaftale vedrørende konkursforordningen, men døren forblev lukket og låst.

Konklusionen står dog uændret: Kommer Danmark med i konkursforordningen og de øvrige retsakter, vil det gavne både virksomheder og borgere i Danmark.

Det har erhvervslivet også selv fremhævet i forbindelse med det analysearbejde, der er gået forud for de politiske aftaler.

Jeg er derfor også meget tilfreds med, at et bredt flertal i Folketinget har set fornuften i at få en tilvalgsordning og støtter op om den løsning.

**[Parallelaftaler]**

**15.** Uden en tilvalgsordning vil vi – som i dag – være henvist til at søge om en parallelaftale hver gang, vi måtte ønske at deltage i en forbeholdsbelagt retsakt.

Prognosen for, at det falder gunstigt ud for Danmark, er ikke opløftende. Erfaringerne taler deres klare sprog – parallelaftaler får man kun, hvis ikke bare Danmark,

men også EU og de øvrige medlemsstater har en interesse heri.

Danmark har hidtil spurgt om parallelaftaler 6 gange og har kun fået det svar, vi håbede på, de 4 af gangene. To gange har vi fået afslag.

Alle gangene har det krævet tid og ressourcer.

Hertil kommer, at alle Danmarks hidtidige parallelaftaler er indgået inden Lissabon-Traktatens ikrafttræden og altså på et tidspunkt, hvor muligheden for at få en tilvalgsordning ikke forelå.

En eventuel parallelaftale giver heller ingen sikkerhed for, at Danmark stadig kan være fuldt med i Europol. Det afhænger til enhver tid af forhandlingsresultatet.

Det er jo – i hvert fald i min optik – en lidt absurd situation at bringe sig selv i.

**[Afslutning]**

Med de ord vil jeg afslutte min gennemgang med et stille håb om, at I føler jer oplyst og opløftet.

Apropos oplysning kan jeg jo lige nævne, at Justitsministeriets og Udenrigsministeriets oplysningsindsats starter på torsdag, hvor udenrigsministeren også fremsætter lovforslaget.

Jeg vil nu give ordet til udenrigsministeren, så han blandt andet kan fortælle jer lidt nærmere om det kommende lovforslag.

Hvis I har spørgsmål, står jeg naturligvis til rådighed.

Tak.